

ПУБЛІЧНЕ І ПРИВАТНЕ: НЕОБХІДНІСТЬ КОРДОНІВ ЧИ КРИЗА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Волковинська В.О.

Фонд Президентів України
Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського

Стаття присвячена з'ясуванню первинних підстав для пошуку меж між приватним і публічним. Описується інтерпретативна складова такого пошуку. Проблема кордонів між публічним та приватним полягає у виробленні певної інтерпретації цієї опозиції. Вона не повинна протиставляти публічне особистому, закритому, таємному так однозначно. Інтерпретація публічного повинна дозволити відрізнити індивідуалістичну поведінку у відкритому просторі політики та дійсно публічну поведінку індивідів навіть у повсякденному та тривіальному виконанні обов'язків громадянина.

Ключові слова: публічне, приватне, межі публічного, межі приватного, публічна дія.

Постановка проблеми. Публічний простір соціальної реальності викликає неабиякий інтерес сучасних науковців. На перехресті соціально-філософських та політичних досліджень поняття «публічне» виявляється наріжним каменем намагань і знайти, і відновити сенс концептів демократії, громадянського суспільства, політичного життя, а також показати сучасний невтішний стан публічної сфери (Р. Сеннет). Водночас поняття приватного, протиставлене публічному, повсякчас з'являється в різному роду описах сьогодення, коли намагаються описати брак соціальної, політичної активності індивідів та дають загальну оцінку сучасному суспільству як «індивідуалізованому суспільству» (З. Бауман). Відповідно, постає питання про межі між сферами приватного та публічного, зміщення яких і призводить до названих феноменів. З'ясуванню первинних підстав для пошуку меж між приватним і публічним, а також інтерпретативної складової такого пошуку і присвячена дана робота.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розмежування приватного і публічного в різних аспектах торкалися Х. Арендт, Ю. Хабермас, З. Бауман, Дж. Дьюї, Р. Сеннет, Р. Файн, М. І. Зейдель, Ю. А. Красін, В. В. Скобелева, О. В. Ходус, Т. В. Черепанова, Л. Г. Фишман.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Публічне і приватне як в буденному, так і в науковому дискурсі зазвичай фігурують як тожодні опозиції суспільне – особисте. Так, приватне постає цілком зрозумілим – це приватне життя, життя вдома і сам дім – приватна власність. Відповідно, публічне – спільне, життя поза домом, осяжне та видиме для інших з їх спільними інтересами. Інтерпретація опозиції публічне – приватне зосереджується в основному на питанні кордонів між ними та дискусії щодо того, яка ж сфера з цих двох виходить за власні межі понад допустиму норму. Однак, наведені напрями інтерпретації цих понять містять у собі певні неясні припущення, що зміщують саму проблематику у невласливу їй площину.

Мета статті. Для вирішення питання кордонів між приватним та публічним слід переглянути самі основи інтерпретації цих понять. Мета даної роботи полягає в експлікації наявних стратегій розуміння приватного і публічного для того, щоб переосмислити проблему їх розмежування.

Виклад основного матеріалу. Актуалізація звернень до поняття публічного показує намагання повернути в обіг саму ідею політичного в той час, коли поняття демократії таку місію виконувати більше не може. Саме тому Х. Арендт розпочинає історію публічного із опису ідеалу демократії – Афіньської агори. Описуючи постання полісу та виокремлення публічної діяльності, вона стверджує: «Згідно з грецькою думкою людську здатність до політичної

організації треба не тільки відокремлювати від природного співжиття, в осередді якого стоять домогосподарство і сім'я, але навіть підкреслено протиставляти йому» [1, с. 34]. Водночас, як вказує Шпіраз Досса, «Арендт не має симпатії до приватності, оскільки це почуття незмінно і не перебіраючи ставиться до всього як до об'єкту вимогливого особистого інтересу» [11, с. 60]. Х. Арендт протиставляє публічності сферу приватного життя, що підкорена необхідності підтримувати біологічне існування і пов'язаним із нею ризикам корисливості та егоїзму. Приватне життя людина має просто тому, що існує, а ось щось специфічно людське можна вбачати тільки у житті публічному. Все «домогосподарство» опиняється у сфері приватного тому, що воно завдячує своїм існуванням лише співжиттю людей, а от для існування публічного потрібно щось більше.

Х. Арендт наголошує на тому, що публічна сфера повинна бути чітко відмежована від приватної – разом із приватною власністю та мотивами приватного збагачення. «Просте розрізнення між приватним і публічним відповідає сфері домогосподарства з одного боку, простору політичного з іншого, а ці області існували як різні, строго відокремлені одна від одної одиниці щонайменше з початку античного міста-держави» [1, с. 39], – вважає Х. Арендт. Публічне набуває всіх рис омріяної афінської демократії як сфера, де люди захищають інтереси суспільства в цілому, а власні справи, пов'язані із необхідністю забезпечувати життєдіяльність індивідів, залишають осторонь. При цьому приватне описується як життя у власному домі, тобто дещо таке, що має просторову форму – що можна залишити позаду, із чого можна вийти. Власне «Відсутність прірви, яку давні повинні були перетинати, щоб перевершити вузьку область домогосподарства і «піднятися» до області політики є сутнісно сучасний феномен» [10, р. 33]. Таким чином, визначення публічного як сфери політичної дії включає в себе і вимогу існування такої прірви, а значить – чіткої межі із приватним.

Х. Арендт вважає, що криза публічного виникає разом із виходом домогосподарства із приватної сфери у простір суспільного. Таку конфігурацію суспільства, коли економічна діяльність виходить за межі приватного та стає головним спільним інтересом, тим єдиним, що хвилює всіх, вона називає соціумом: «Соціум є та форма спільного життя, де залежність людини від її подібних заради самого життя і нічого іншого досягає публічної значущості і де внаслідок цього види діяльності, що служать лише підтриманню життя, не тільки виступають на відкритій публічній сцені, а й сміють визначати собою обличчя публічного простору» [1, с. 61-62]. За допомогою такого термінологічного повороту сучасне нам суспільне життя характеризується як

таке, що позбавлене публічного (і політичного, відповідно, теж). Відмінність між політичним і соціальним фіксується у різних значеннях латинського та грецького термінів *zoon politicon* та *animal socialis*: «Якщо грецьке слово передбачало поліс, то римський термін передбачає будь яку угоду, байдуже в яких цілях» [4, с. 85]. Важко сказати, чи можливо було уникнути становлення спільної економічної діяльності як основи соціального життя і чи можна хоча б теоретично окреслити шлях перетворення політичної сфери, сфери публічного само розуміння і діяння, на таку основу. Однак, важливо відзначити протиставлення всього, що пов'язує людину із необхідністю підтримувати власне існування, всього, що породжується необхідністю спільного проживання людей та публічного як особливої сфери діяльності людини, її «другого життя». Власне, вихід приватних інтересів (які розуміються як майнові, особистісні, економічні потреби) у сферу відкритості та загальної зацікавленості і є початком кінця публічного.

Фактично, Х. Арендт здійснює крок ототожнення публічного з політичним у межах прагнення віднайти сутність політичного як такого. Для цього вона використовує ідею публічного простору, в якому індивіди є вільними насамперед від економічних відносин. Відбувається це завдяки тому, що у публічному просторі немає місця егоїстичним мотивам. Поряд із цим, головними складовими публічності дослідниця вважає відкритість та спільність цього простору [1, с. 65-69]. Тобто, головні умови публічності – відкритість діяльності та залучення до цієї діяльності певної колективності [12, р. 5]. Такий хід думки здається цілком природним, адже відсутність матеріальної зацікавленості індивідів у публічному просторі робить непотрібним будь-які «покрови», а суспільно значуща діяльність здійснюється у самому серці цього суспільства, а не у маргінальних зонах. За цими критеріями афінську агору дійсно можна вважати джерелом публічності як такої.

Визнання відкритості та спільності як основних якостей публічного поряд із прагненням виділити його як окрему сферу, окреме «місце» діяльності людей призводить до наступного висновку: публічне є унікальним простором, обмеженим, з одного боку, тим, чому не вистачає відкритості, – державним; з іншого боку – тим, що позбавлене спільності, тобто приватним. Так, публічність починає сприйматись протилежним контролю та недосяжності для вільного огляду, що приписують сфері державного. Тому стверджують, що «публічна сфера належить до явищ зі «змінною географією». Вона максимально стискається при тоталітаризмі і розширюється в умовах демократії» [2, с. 127]. Публічне ставиться в залежність від певних умов – від державного устрою, що має здатність змінювати публічне ззовні. Як простір, що можна обмежити, створивши матеріальні перешкоди.

Такий крок в описі публічності не є рідкісним явищем. Поняття публічного часто використовується для критики державного, тобто всього, що є цілком владним і закритим для огляду з позиції приватного життя пересічного громадянина. Так, стосовно стану політичного в радянських державах М. І. Зейдель зазначає, що «Претензії держави на тотальний контроль над усіма сферами суспільного життя призвели до того, що приватна сфера включала в себе те, що було витіснено з публічної через її ідеологізацію та монополізацію однією категорією громадян – партійною номенклатурою» [3, с. 81]. Публічне уявляється простором свободи реалізації та розгортання політичного. Приватне представлене як сфера прихованого від претензії влади на

контроль громадян. Поняття публічного необхідне у такого типу дискурсі тільки як засіб критики держави у її ставленні до індивіда.

З одного боку, зближення тлумачення публічного із сферою відкритої політичної, громадської діяльності, звільненої від нагляду та контролю держави, здається природним і не викликає зауважень. З іншого боку, ми можемо констатувати, що такий підхід до інтерпретації цього поняття суттєво звужує його зміст. Адже публічне виявляється тільки простором, який держава може дозволити індивіду, а може й заборонити. Якщо існування публічної сфери мислити залежним від умов та заборон, сформованих у певному суспільстві, то сама ідея публічності як здатності індивіда звільнитись від власних інтересів на користь колективних фактично знищується. Якщо публічне можна звужити або розширити ззовні, тоді який сенс у звеличуванні здатності до «другого життя» греків? Для того, щоб виконувати функцію надихаючої ідеї, публічне повинне бути незалежним від державного. Інакше будь-який тріумф публічного можна пояснити тим, що це «було дозволено» тією ж державою.

В іншому випадку, навпаки, обмеженням публічного постає приватне. Досить поширеною є думка, що в сучасному суспільстві індивіди зосереджені на особистому житті, справах, що стосуються тільки їх та невеликого кола оточуючих, більше, ніж на колективних інтересах. Як вказує О. Ходус, ХХІ ст. – це час «падіння інтересу до участі людей в суспільному житті, асоційованій комунікації внаслідок росту тенденції соціальної приватизації» [7, с. 157]. Приватне тут – небезпечний сусід суспільного життя, що володіє здатністю «гасити» прояви активності та єднання дій індивідів. На це намагає і Х. Арендт, коли ностальгічно описує існування «прізви» між приватним і публічним в античному полісі. Коли приватне охоплює всі інтереси індивіда, воно супроводжується «етосом домашнього комфорту, естетизацією та індивідуалізацією побуту» [7, с. 158]. Сучасну людину все частіше звинувачують у байдужості до публічної сфери. Однак, занурення у приватну сферу, що виражається у суспільній пасивності – як таке занурення зазвичай уявляють – не найбільше зло та не та проблема, яку описував З. Бауман в «Індивідуалізованому суспільстві» чи Р. Сеннет у «Падінні публічної людини». По-перше, така байдужість описується так, наче в приватному житті люди досить активні та зацікавлені. По-друге, якщо згадати, що під публічними справами маються на увазі громадські рухи, політика тощо, то стає очевидним, що проблема зміщується: повсякденна поведінка на роботі, в транспорті, в магазинах, в державних установах тощо вважається частиною приватного життя. Але індивідам лише здається, що комунікація з незнайомцями у громадських місцях є малозначущою для процесу соціальних комунікацій в цілому. Насправді суспільне життя складається з таких елементів, і відбувається воно не «десь там серед відомих людей», а завжди і всюди, де є люди. Так, спілкування батьків із вчителями своїх дітей у школі дуже мало стосується приватного життя учасників комунікації. Школа є соціальним інститутом, і, відповідно, взаємодії у межах цього інституту є конститутивними для нього, вони позначаються на тому, яке значення має цей інститут для індивідів, які своїми діями підтримують його існування. Ми ж зазвичай такого типу ситуації сприймаємо як частину особистого життя. Хоча і в такого типу ситуація індивіди так само не беруть на себе відповідальність, не ставлять перед собою далекосяжних цілей тощо, як і в громадському житті. Тому занурення у ці сфе-

ри, по-перше, не є зануренням у приватне життя, а по-друге, не несе з собою значної активності індивіда, яку б можна було б порівняти із пасивністю в інших сферах.

Межі приватного також вважаються такими, що в сучасному суспільстві зазнають утисків. Так, стверджують, що сучасний світ не залишає місця для приватного життя: будь-які приватні відомості про життя індивіда можуть бути оприлюдненими, всюди за ним можна простежити. Здається, що через появу соціальних мереж, блогів, громадянської журналістики все важче стає провести лінію демаркації між приватним та публічним спілкуванням. Однак процвітанню публічності в Інтернет-середовищі не відбувається, адже найчастіше у таких взаємодіях «в суспільний простір проектується приватні проблеми, і це відбувається тому, що, намагаючись бути максимально публічною, людина демонструє більше особистого» [9, с. 186]. Ці різні сфери життя індивіда починають змішуватись таким чином, що руйнують одна одну: «анонімність участі дискваліфікує видимі демократичність публічної сфери, а відкритий характер мережевого щоденника нейтралізує кордони, що окреслюють сферу приватну» [5, с. 18]. Ці оцінки підтверджують: публічність не досягається самим лише виходом індивіда на певне відкрите місце, чи то у реальному просторі, чи у віртуальному.

Х. Арендт намагалась представити публічне як позитивне, цінне явище у політичному просторі, що характеризується втіленням у ньому ідеї вільного та відкритого управління суспільними справами з рівними можливостями для всіх. Однак така інтерпретація породжує певні проблеми. Сама Х. Арендт визнавала, що у грецькому полісі такого типу публічний простір був можливий тільки за рахунок його аристократичності. І цієї проблеми не вдалось би уникнути і в наш час, адже неможливо побудувати суспільство, у якому абсолютно всі його члени могли б брати участь у політичному житті, – а саме так і бачить дослідниця ідеал публічності. Тому їй доводиться припустити, що політикою не повинні займатись усі. «Це була гірка пігулка, підсолонжена лише без підстави ствердженням «самовідбором» тих, хто зайнятий у суспільному житті, а також правом не бути політиками для тих, хто залишається зайнятим особистим життям» [6, с. 52], – коментує Р. Файн. Отже, публічне як простір вільної політичної діяльності залишається елітарним у тому сенсі, що він не може бути розширеним настільки, щоб вмщати в себе якщо не все, то хоча б більшу частину суспільства.

Описана проблема є питанням не стільки суспільної організації, скільки інтерпретації самого поняття публічного. Публічне суттєво звужується, коли ми його розуміємо як місце колективної відкритої суспільної діяльності. Адже в такому випадку доступність публічного є двозначною: з одного боку, публічне повинне бути відкритим для огляду всіх, іншого – саме ця його риса робить його все більш замкненим для пересічного індивіда. Потрапити в центр такого простору відкритості не так легко, а сам він починає сприйматись як дещо далеке від «звичайного» життя і просторово, і за змістом. Із ситуації повсякденного життя публічне виглядає далеким місцем перебування «відомих діячів», що залишає саме це повсякденне життя у безнадійній темряві прихованості у приватному. Насправді це публічне не допускає у себе індивідів, вони ж не стільки нехтують публічним, скільки захоплені приватним як єдиним досяжним для них сценарієм життя.

Відповідно, визначення спільності характеристикою публічного простору призводить до серйозних наслідків у сприйнятті цього поняття. Так, у повсякденному житті індивід досить рідко має шанс відчути себе частиною певної спільноти. Через відсутність корпоративної політики у багатьох галузях праці індивід не відчуває себе частиною цілого на роботі, так само і е відчуває він себе частиною соціальної групи – свого класу – через тотальну індивідуалізацію суспільства у наш час. Повсякденність як така не дає можливості відчути спільність із людьми, що фактично кожен день оточують індивіда. Для цього потрібні екстраординарні ситуації. Відповідно, практично все життя індивіда поза такими ситуаціями вважається далеким від публічності.

Опис звуження поняття приватного надає О. Ходус, коли доходить висновку, що «сучасні українці продовжують сприймати приватність в традиційному (читай – радянському) сенсі як рівень приховання чого-небудь, насамперед від влади» [8, с. 92]. Автор зауважує, що приватне у його практичному втіленні обмежується моделюванням фізичних перешкод, тобто відгородженням реального (а не метафоричного) простору, в якому діяльність індивіда недосяжна для огляду з боку «ворожих» йому інстанцій. З цього можна зрозуміти, що у такому випадку і публічне розуміють тільки як те, що або не вдалось приховати, або навмисне розкривається. І приватне, і публічне мисляться фактично як інформація, а не як діяльність. Розрізнення приватного і публічного стає справою визначення надійності перешкод для отримання інформації. У руслі такої інтерпретації публічного можна почути про «вторгнення держави в особисте життя», «захист приватних даних» тощо. Якщо ці феномени і мають місце, то питання розмежування приватного і публічного як видозмін соціального вони стосуються мало. Тут роль публічного нівелюється або до ступені відкритості державної, політичної інформації, або до ступені закритості інформації особистої. Навіть Х. Арендт не вдавалась до подібного звуження цих понять, адже для неї публічне – це передусім діяльність, форма «*vita activa*».

Ідея публічного як простору вивільнення політичного імпульсу в умовах спільності та відкритості є в певному сенсі утопічною. Вона може вважатись регулятивною ідеєю і виконувати корисні функції у становленні громадянського суспільства. Однак, проблематичність її полягає не у складності її реалізації, а у самому її змісті: вона визначає, що є публічним та що ним не є, і остання сфера виявляється занадто широкою. В такому варіанті інтерпретації опозиції публічне – приватне до юрисдикції останнього зараховується практично все життя пересічного індивіда, в той час як публічний простір для нього постає тільки як спостережуваний, але не відкритий для участі у ньому. Зосередженість на приватному житті тут виявляється не вибором самого індивіда, до якого можна пред'являти претензії, а фактично безальтернативною даністю. Занурення публічного у політичний дискурс провокує певну трансформацію інтерпретації і публічного, і приватного. Так, публічне мислиться залежним від ступеню його відкритості для спостереження та кількості осіб, що діють у цій відкритості.

В інтерпретації публічного як місця здійснення політичної волі, відкритого для багатьох, закладається, як ми бачили, особливий напрям розуміння публічного. Проблема публічного і приватного починає мислитись в термінах кордонів і меж: тих, що обмежують їх ззовні та тих, що проходять між ними самими. Публічне постає простором, обмеже-

ним закритістю державного з одного боку та індивідуалізмом приватного – з іншого. При цьому обмеження публічного виявляються не так у реальному проникненні державного чи приватного у ті царини, що їм не належать, а в площині інтерпретації цього поняття. Адже саме розуміння публічного як простору вивільнення політичної (або громадської) дії зсуває його межі аж до виключення практично всього життя більшої частини членів суспільства.

Висновки і пропозиції. Великий потенціал нагадування Х. Арендт про протиставлення приватного та політичного як «другого життя» полягає в тому, що воно дозволяє говорити про публічне як про явище штучне, створене людьми завдяки певним зусиллям. Публічне не виникає тільки тому, що люди оселяються скупчено чи діють колективно. Тому жодної фізичної межі між приватним і публічним провести неможливо: публічне не існує саме собою доти, доки самі індивіди не стануть причиною його існування.

Фактична присутність сторонніх у ситуації комунікації не змінює автоматично її характеру з приватного на публічний. Публічність комунікації залежить скоріше від уявлення учасників про себе та одне одного в даний момент: чи визначають вони себе і один одного в якості членів суспільства у соціальній ситуації, ось що важливо. Якщо цього не відбувається, то і «публічна людина» може керуватись особистими мотивами, діяти за логікою приватного життя навіть за умов наявності публіки навколо неї. І ця ситуація не є гіпотетичною: у сучасному суспільстві це поведінка звична та масова. Коли говорять про пасивність мас, їх незацікавленість у публічному житті, слід зауважити, що маси як раз є доволі активними і зацікавленими у публічному житті, але активність ця проявляється в масштабній трансформації публічного простору у місце розігрування драм та комедій приватного життя. Спектр такої трансформації доволі широкий: від трансляції особистого життя у простір масової комунікації до зловживання становищем у суспільстві ради особистого збагачення.

Інтерпретація публічного через опис його кордонів із державним та приватним призводить до суттєвого зміщення проблемного поля дослідження і розуміння публічного: воно постає поняттям, яким послуговуються у вимогах, з одного боку, до державного як втаємниченого, з іншого – до приватного як до індивідуалістичного. Це поняття-вимога не отримує належного висвітлення власного змісту, а виконує лише функціональну роль. До того ж, розуміння співвідношення приватного і публічного в термінах меж та кордонів призводить до звуження самого проблемного питання до встановлення наявності формальних показників діяльності індивідів – відкритості та спільності, тобто спостережуваності та колективності. Коли ж, навпаки, публічне зазнає критики як таке, що не залишає місця для інтимного у житті сучасної людини, то це поняття нівелюється до встановлення факту відкритості інформації для широкого загалу, що не можна навіть порівняти із розумінням публічного Х. Арендт. Тому можна стверджувати, що проблема полягає не так у проведенні кордонів між публічним і приватним, як у виробленні такої інтерпретації опозиції приватне – публічне, що не протиставляла б публічне особистому, закритому, таємному так однозначно. Навпаки, важливо усвідомлювати, що відкритість та досяжність певної дії індивіда ще не робить її публічною. А життя індивіда може містити публічну діяльність навіть тоді, коли вона є лише справою одинака, невідомою широкому загалу. Інтерпретація публічного повинна включати у себе сутнісні характеристики діяльності та настанов індивіда таким чином, щоб вона дозволяла відрізнити індивідуалістичну поведінку у відкритому просторі політики та дійсно публічну поведінку індивідів навіть у тих випадках, коли стосується вона повсякденного та тривіального виконання обов'язків громадянина. Таку інтерпретацію необхідно виробити, оскільки у подальших дослідженнях вона дозволить описати «рельєф» сучасного соціального життя на основі розмежування між публічним та приватним за сутнісними, а не формальними, ознаками та визначити, де саме та за яких умов індивіди діють саме в якості членів суспільства.

Список літератури:

1. Арендт Х. *Vita activa, или О деятельной жизни* / Хана Арендт; [пер. с нем. и англ. В. В. Библикина; под ред. Д. М. Носова]. – СПб.: Алетей, 2000. – 437 с.
2. Заболотная Г. М. Проблема публичной сферы в современной политической теории / Галина Михайловна Заболотная // Вестник Тюменского государственного университета. – 2004. – № 4. – С. 121-127.
3. Зейдель М. І. Публічне та приватне на пострадянському просторі: проблема демаркації / М. І. Зейдель. – Грані. – 2014. – № 2(106). – С. 79-82.
4. Косич И. В., Мишкинене Ю. Б. Ханна Арендт. Философия и политика / И. В. Косич, Ю. Б. Мишкинене // Вестник Московского университета. Сер. 7 Философия. – 1991. – № 6. – С. 79-92.
5. Скобелева В. В. Взаимоотношения публичной и приватной сфер социального пространства в дискурсе гражданской журналистики / В. В. Скобелева // Вестник Удмуртского университета. Сер.: Философия. Психология. Педагогика. – 2011. – Вып. 1. – С. 15-18.
6. Файн Р. Фетишизм политики: критический анализ работ Ханны Арендт / Роберт Файн // Рубеж. – Сыктывкар, 1999. – № 13/14. – С. 36-64.
7. Ходус Е. В. Приватность как атрибутивная характеристика современного опыта субъектности: к постановке проблемы / Е. В. Ходус // Грані. – 2013. – № 8(100). – С. 156-161.
8. Ходус О. В. От общественного к приватному: актуальные модальности социокультурного бытия / Ходус О. В. // Новая парадигма. – 2014. – Вып. 121. – С. 84-94.
9. Черепанова Т. В. На границе приватного и публичного: социальная рефлексия в медийном пространстве / Татьяна Витальевна Черепанова // Научный ежегодник Института философии и права Уральского отделения Российской академии наук. – 2012. – Вып. 12. – С. 178-187.
10. Arendt H. *The Human Condition* / Hannah Arendt. – University of Chicago Press, 1998. – 370 p.
11. Dossa S. *The public realm and the public self* / Shiraz Dossa. – Wilfrid Laurier University Press, 1989. – 168 p.
12. *Public and private in private in thought and practice: perspectives on a grand dichotomy* / ed. by J. Weintraub and K. Kumar. – University of Chicago Press, 1997. – 399 p.

Волковинская В.А.

Фонд Президентів України

Национальної бібліотеки України імені В.І. Вернадського

ПУБЛИЧНОЕ И ПРИВАТНОЕ: НЕОБХОДИМОСТЬ ГРАНИЦ ИЛИ КРИЗИС ИНТЕРПРЕТАЦИИ

Аннотация

Статья посвящена выяснению первичных оснований для поиска границ между частным и публичным. Описывается интерпретативная составляющая такого поиска. Проблема границ между публичным и частным заключается в выработке определенной интерпретации этой оппозиции. Она не должна противопоставлять публичное личному, закрытому, тайному так однозначно. Интерпретация публичного должна позволять отличить индивидуалистическое поведение в открытом пространстве политики и действительно публичное поведение индивидов даже в повседневном и тривиальном исполнении обязанностей гражданина.

Ключевые слова: публичное, частное, границы публичного, границы частного, публичное действие.

Volkovynska V.O.

Presidents of Ukraine Fund

Vernadsky National Library of Ukraine

PUBLIC AND PRIVATE: NEED FOR BOUNDARIES OR THE CRISIS OF INTERPRETATION

Summary

The article is devoted to clarifying the primary grounds for finding the boundaries between private and public. The interpretive component of such a search is described. The problem of the boundaries between public and private is to develop a certain interpretation of this opposition. It should not oppose public to personal, closed, secret so directly. The interpretation of the public should allow to distinguish individualistic behavior in open politic space and actually public behavior of individuals in the everyday and trivial fulfilling responsibilities of a citizen.

Keywords: public, private, public boundaries, boundaries of private, public action.

УДК 168.2

ВПЛИВ СПОСОБУ СТВОРЕННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ НА ЗМІСТ КЛАСИФІКАЦІЙНИХ ЧАРУНОК

Готинян-Журавльова В.В.

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

В сучасній науці широко використовується процедура класифікації. Визначення класифікації, які наведені в сучасних підручниках з логіки, умовно можна розділити на два класи. До першого класу належать визначення, автори яких вважають, що в основі класифікації лежить логічна операція поділу понять. До другого класу визначень належать такі, автори яких вважають, що в основі класифікації лежить сортування речей. Частково причиною такої двоїстості у визначеннях є спосіб створення класифікації. Він може бути як дедуктивним, так і індуктивним.

Ключові слова: класифікація, поділ понять, сортування речей, визначення, дедуктивний спосіб створення класифікації, індуктивний спосіб створення класифікації.

В XVII-XVIII ст. природничу класифікацію вважалася найбільшою метою вивчення природи і вінцем наукового пізнання. В XIX-XX ст. ситуація дещо змінилася, але сьогодні кожна розвинена наука має в своєму арсеналі методів пізнання класифікацію. Неможна уявити науку без таких відомих класифікацій як класифікація К. Ліннея в біології, таблиця Д.І. Менделєєва в хімії, без геохімічної класифікації елементів, астрономію – без спектральної класифікації зірок. Крім того, існують інші штучні класифікації, як то класифікація мінералів, генетична класифікація мов, цінних паперів, товарів, документів, автомобілів, ретельно розроблена бібліотечно-бібліографічна класифікація, міжнародна статистична класифікація хвороб і проблем, пов'язаних зі здоров'ям, тощо.

А тому майже усі підручники, посібники з формальної логіки аналізують поняття «класифікація». У більшості з цих підручників класифікація розглядається як вид поділу поняття на співвідповідно рядковані йому поняття за певною підставою. Таке уявлення класифікації як послідовного поділу, корінням сягає до відомого «древа Порфірія», тобто ієрархії понять, які дійсно нагадують собою схему дедуктивної дихотомічної класифікації [1]. Але з часів фінікійця Порфірія наука набула величезний досвід по створенню класифікацій в самих різних своїх розділах. Цей досвід має стати матеріалом для розуміння того, чим насправді є класифікація і як вона формується. Адже, говорячи про класифікацію, ми пригадуємо і відому природну класифікацію – таблицю хімічних елементів Д.І. Менделєєва, і